

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ"
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси і кредит"
усіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 14 від 13.03.2013 р.

Укладач Юшко С. В.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент" для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" усіх форм навчання / укл. С. В. Юшко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 48 с. (Укр. мов.)

Подано кваліфікаційні вимоги до студентів у галузі управління державними фінансами, плани лекцій, семінарських і практичних занять, методичні рекомендації до виконання самостійної роботи студентів і контрольні запитання для самодіагностики. Наведено характеристику індивідуально-консультативної роботи, методики активізації процесу навчання, систему поточного та підсумкового контролю знань студентів і рекомендовану літературу.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

Вступ

У сучасних умовах проблеми формування та надійного управління бюджетом виходять на перший план як в економічному і соціальному, так і в політичному контексті. Незважаючи на значні досягнення світової фінансової науки в галузі бюджетного менеджменту, українська бюджетна практика продовжує ґрунтуватися переважно на старих засадах адміністративно-командної системи, про що свідчить відсутність сучасних бюджетних технологій, форм і методів бюджетного менеджменту, реального планування бюджету на середньостроковий і довгостроковий періоди.

Тільки через оптимізацію складу та структури бюджетних доходів і видатків, раціоналізацію бюджетного процесу, забезпечення ефективної діяльності всіх органів законодавчої і виконавчої влади, що передбачає побудову ефективної системи бюджетного менеджменту, може бути досягнута основана мета бюджетної політики – стає зростання економіки, підвищення добробуту народу та забезпечення необхідного рівня соціальних гарантій.

Навчальна дисципліна "Бюджетний менеджмент" є нормативною для підготовки магістрів за спеціальністю "Фінанси і кредит". Її вивчення ґрунтується на засвоєнні блоку економічних та профільюючих дисциплін базової фінансової освіти: "Фінанси", "Місцеві фінанси", "Бюджетна система", "Податкова система".

Метою даної дисципліни є надання знань з організації та управління бюджетним процесом у державі, вивчення функцій та структури органів оперативного управління бюджетом, теоретичних основ організації виконання дохідної та видаткової частин бюджету; набуття вмінь ведення обліку виконання бюджету у фінансових органах, складання бюджетної звітності, контролю за виконанням бюджету.

Завдання вивчення дисципліни "Бюджетний менеджмент" полягають у:

- вивченні завдань, функцій та структури органів оперативного управління бюджетом;
- засвоєнні теоретичних основ організації бюджетного процесу;
- формуванні теоретичних і практичних знань стосовно організації бюджетного процесу;
- оволодінні навичками з обліку виконання бюджету у фінансових органах та складання бюджетної звітності;

- оволодінні методами контрольної роботи фінансових органів щодо виконання бюджету.

Предметом бюджетного менеджменту як навчальної дисципліни є бюджетний процес і управління ним.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять та самостійної роботи. Лекційна форма навчання поєднується з різними видами практичних та семінарських занять, на яких формуються професійні компетентності. Елементом засвоєння навчального матеріалу є самостійна робота студентів з економічною літературою, нормативними актами, ресурсами Internet. Усі види занять розроблено відповідно до положень кредитно-модульної системи процесу навчання.

Структура навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент" наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка магістрів	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4; у тому числі: змістових модулів – 2; самостійна робота	Галузь знань 0305 "Економіка і підприємництво"	Варіативна. Рік підготовки: 5 (1). Семестр: 9 (1)
Кількість годин: усього – 144; за змістовими модулями: модуль 1 – 76; модуль 2 – 68	Спеціальність 8.03050801 "Фінанси і кредит"	Лекції: кількість годин – 18, Практичні (семінарські): кількість годин – 34, Самостійна робота: кількість годин – 84, Поточні консультації: кількість годин – 8
Кількість тижнів викладання дисципліни: 10. Кількість годин за тиждень – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Вид контролю: ПМК

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Дисципліна "Бюджетний менеджмент" є варіативною для підготовки магістрів зі спеціальності "Фінанси і кредит".

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: з метою найкращого засвоєння матеріалу студенти повинні до початку вивчення дисципліни опанувати знання і сформувати професійні компетентності у галузі бюджетної та податкової системи бухгалтерського обліку (табл. 2).

Таблиця 2

Знання та вміння (навички), які необхідно мати студентам для опанування навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент"

Тема	Знання та вміння студента, потрібні для опанування теми	Навчальна дисципліна, де формуються знання та вміння
1	2	3
Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту	1. Усвідомлювати сутність поняття "бюджет"	Бюджетна система
	2. Усвідомлювати роль бюджету у функціонуванні держави	
	3. Мати уявлення про бюджетний процес та його особливості на державному та місцевому рівнях	
Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління	1. Розуміти сутність та джерела утворення доходів бюджету на державному та місцевому рівнях	Бюджетна система. Податкова система
	2. Знати основні напрями витрачання бюджетних коштів на державному та місцевому рівнях	
	3. Знати основні бюджетоформуючі податки Державного та місцевих бюджетів	
	4. Усвідомлювати причини, наслідки та межі бюджетного дефіциту	
	5. Мати уявлення про потенційні джерела покриття бюджетного дефіциту	
Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом	1. Знати основи діяльності Міністерства доходів і зборів України	Податкова система
	2. Усвідомлювати механізм стягнення податків податковими органами	

1	2	3
Тема 4. Бюджетне планування	1. Мати цілісне уявлення про механізм нарахування і сплати загальнодержавних податків	Бюджетна система. Податкова система
	2. Мати цілісне уявлення про механізм нарахування і сплати місцевих податків	
	3. Знати пропорції розподілу податків і зборів між державним та місцевими бюджетами різних рівнів	
	4. Знати основи проведення кошторисних розрахунків бюджетними установами	
Тема 5. Виконання бюджету	1. Розуміти суть та значення бюджетного розпису	Бюджетна система
	2. Знати права і повноваження розпорядників бюджетних коштів різних рівнів	
	3. Мати уявлення про форми бюджетного фінансування	
Тема 6. Облік виконання бюджету	Знати основи організації бухгалтерського обліку	Бухгалтерський облік
	Знати форми та системи ведення бухгалтерського обліку	
	Усвідомлювати механізм застосування активних, пасивних та активно-пасивних рахунків бухгалтерського обліку	
	Мати уявлення про структуру бухгалтерського балансу	
Тема 7. Звітність про виконання бюджету	1. Знати основи складання бухгалтерської звітності	Бухгалтерський облік. Бюджетна система
	2. Розуміти суть та необхідність звітності про виконання бюджету	
Тема 8. Контроль за виконанням бюджету	1. Усвідомлювати суть та необхідність фінансового контролю	Бюджетна система. Податкова система
	2. Знати порядок проведення перевірок структурними органами Міністерства доходів і зборів України	
Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту	1. Знати основи оптимізації бюджетного дефіциту	Бюджетна система. Податкова система
	2. Розуміти порядок управління державним боргом	
	3. Знати особливості податкового контролю діяльності суб'єктів господарювання та фізичних осіб	

Результати вивчення навчальної дисципліни у термінах компетентностей (за дескрипторами Національної рамки кваліфікацій) наведені в табл. 3.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента повинні сформуватися такі професійні компетентності (табл. 4 – 6).

Визначення результатів вивчення дисципліни "Бюджетний менеджмент" у термінах компетентностей (за дескрипторами Національної рамки кваліфікацій)

Знання	Уміння	Комунікації	Автономність та відповідальність
<p>Суть та складові бюджетного менеджменту; склад і структура доходів та видатків бюджету; завдання, повноваження та функції органів оперативного управління бюджетом; основні засади бюджетного планування та виконання бюджету; організація бухгалтерського обліку операцій виконання бюджету; читання звітності про виконання бюджету; основи бюджетного контролю та відповідальність за порушення бюджетного законодавства; фінансово-управлінські технології формування бюджету у розвинутих країнах світу</p>	<p>Визначати динаміку та структуру доходів і видатків бюджету, показники бюджетного дефіциту (профіциту); аналізувати основи організації діяльності органів оперативного управління бюджетом; здійснювати планування показників доходів та видатків; аналізувати бюджетні запити; організувати ведення бухгалтерського обліку за відповідними формами та системами; вміти складати бухгалтерську звітність про виконання бюджету та проводити її аналіз; забезпечувати проведення перевірок контролюючими органами; оптимізувати показники бюджетного дефіциту та державного боргу</p>	<p>Встановлення комунікативного контакту з управліннями державної казначейської служби, фінансовими управліннями, територіальними органами Міністерства доходів і зборів, іншими контролюючими органами; володіння технологіями спілкування з розпорядниками бюджетних коштів</p>	<p>Здатність самостійно приймати та реалізовувати управлінські рішення у сфері управління бюджетним процесом, застосовувати надбання світового досвіду.</p> <p>Відповідальність за якість бюджетних розрахунків, обґрунтованість складання бюджетних запитів, планування бюджетних показників, стан бухгалтерського обліку та звітності про виконання бюджету</p>

**Предметні компетентності та відповідні їм знання, вміння та навички
з навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент"**

Назва теми	Компетентності, які формуються в рамках теми	Мінімальний досвід	Перелік знань, які становлять компетентність	Перелік умінь і навичок, які належать до компетентності	Практичні результати
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту	Здатність до аналізу ролі бюджету у функціонуванні держави	Бюджетна система. Місцеві фінанси	Бюджет, бюджетна система, об'єкт і суб'єкти бюджетного менеджменту	Аналізувати вплив змін у податковому законодавстві на показники доходів бюджетів. Визначати частку ВВП, що перерозподіляється через бюджет	Визначення ступеня ефективності бюджетного менеджменту
Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління	Здатність до аналізу показників доходів і видатків бюджету	Бюджетна система. Місцеві фінанси. Податкова система	Доходи бюджету, видатки бюджету, кредитування, дефіцит та профіцит бюджету	Аналізувати динаміку та структуру доходів і видатків бюджету, визначати абсолютні та відносні показники бюджетного дефіциту (профіциту)	Визначення показників доходів, видатків та фінансування
Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом	Здатність до визначення основних повноважень та функцій органів оперативного управління бюджетом	Фінанси. Бюджетна система. Податкова система	Організаційна структура органів оперативного управління бюджетом, їхні права і обов'язки	Аналізувати основи організації діяльності органів оперативного управління бюджетом	Визначення порядку діяльності органів оперативного управління бюджетом та умов їхньої взаємодії

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Бюджетне планування	Здатність до планування доходів і видатків бюджету	Фінанси. Бюджетна система	Бюджетне планування. Програмно-цільовий метод. Складання кошторисів	Розрахувати прогнозні показники податкових і неподаткових надходжень. Досліджувати передовий досвід у сфері здійснення бюджетного планування. Визначати пропорції розподілу податків і зборів між бюджетами різних рівнів	Визначення планових показників доходів і видатків бюджету
Тема 5. Виконання бюджету	Здатність до аналізу бюджетних запитів, застосування бюджетної класифікації	Фінанси. Бюджетна система	Розпис доходів і фінансування. Розпис асигнувань і кредитування. Бюджетна класифікація. Касове виконання бюджету	Аналізувати бюджетні запити. Визначати права і повноваження розпорядників бюджетних коштів різних рівнів	Визначення порядку організації і виконання дохідної частини та фінансування видаткової частини бюджету
Тема 6. Облік виконання бюджету	Здатність до організації та ведення бухгалтерського обліку виконання бюджету	Бухгалтерський облік. Бюджетна система	Суть, функції, особливості, системи та форми бюджетного обліку. План рахунків бюджетного обліку. Бухгалтерський облік операцій виконання бюджету	Знати основи організації, форми та системи ведення бюджетного обліку. Усвідомлювати механізм застосування активних, пасивних та активно-пасивних рахунків бухгалтерського обліку. Мати уявлення про структуру бухгалтерського балансу	Забезпечувати ведення бухгалтерського обліку доходів, видатків і кредитування бюджету

1	2	3	4	5	6
Тема 7. Звітність про виконання бюджету	Здатність до читання та аналізу звітності результатів виконання бюджету	Бюджетна система	Склад фінансової звітності. Періодична звітність про виконання бюджету. Річна звітність про виконання бюджету	Знати основи складання бухгалтерської звітності. Розуміти суть та необхідність звітності про виконання бюджету	Забезпечувати складання, узгодження та аналіз фінансової звітності
Тема 8. Контроль за виконанням бюджету	Здатність до здійснення контролю за виконанням бюджету	Податкова система. Бюджетна система	Бюджетний контроль. Органи бюджетного контролю. Відповідальність за бюджетні правопорушення	Знати порядок проведення перевірок контролюючими органами. Усвідомлювати відповідальність за порушення бюджетного законодавства	Визначення порядку діяльності органів бюджетного контролю, умов їхньої взаємодії та застосування санкцій за порушення бюджетного законодавства
Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту	Здатність до застосування кращих традицій світового досвіду в управлінні бюджетними коштами	Бюджетна система	Етимологія терміну "бюджет". Фінансово-управлінські технології формування бюджету. Бюджетне прогнозування	Знати основи оптимізації бюджетного дефіциту. Розуміти порядок управління державним боргом. Знати особливості податкового контролю діяльності суб'єктів господарювання та фізичних осіб	Забезпечувати управління бюджетними потоками з урахуванням кращих світових традицій

Професійні компетентності та відповідні їх вміння, якими мають володіти випускники спеціальності "Фінанси і кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" після вивчення навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент"

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Вміння фахівців освітньо-професійного рівня "магістр"
1	2	3
⇒ 1. Планово-проектні	1.1. Здатність до планування доходів та видатків Державного та місцевих бюджетів	1.1.1. Планувати надходження за основними податками. 1.1.2. Планувати видатки бюджетних установ. 1.1.3. Планувати видатки за окремими статтями кошторису. 1.1.4. Здатність до застосування системи методів бюджетного планування при здійсненні відповідних розрахунків
	1.2. Здатність до планування обсягів міжбюджетних трансфертів	1.2.1. Розраховувати обсяги доходів, що враховуються та не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів. 1.2.2. Визначати розрахункові показники видатків місцевих бюджетів за відповідними напрямками. 1.2.3. Обчислювати розміри дотацій вирівнювання (коштів, що вилучаються до бюджетів вищих рівнів)
2. Організаційні	2.1. Здатність до організації виконання бюджету	2.1.1. Аналізувати бюджетні запити. 2.1.2. Читати та аналізувати лімітні довідки і плани асигнувань. 2.1.3. Користуватися бюджетною класифікацією. 2.1.4. Здійснювати організацію касового виконання бюджету
	2.2. Здатність до організації ефективної системи бюджетного менеджменту	2.2.1. Аналізувати та визначати обґрунтовані межі бюджетного дефіциту. 2.2.2. Визначати оптимальні межі державного та гарантованого державою боргу. 2.2.3. Забезпечувати ефективне витрачання бюджетних коштів. 2.2.4. Забезпечувати обґрунтовані джерела бюджетних доходів. 2.2.5. Обґрунтовувати ефективні джерела фінансування бюджету

1	2	3
3. Аналітично-інформаційні	3.1. Здатність до прийняття управлінських рішень у галузі бюджету та визначення рівня незалежності місцевих бюджетів	3.1.1. Аналізувати показники виконання Державного та місцевих бюджетів, зведеного бюджету України. 3.1.2. Аналізувати показники виконання кошторисів бюджетних установ. 3.1.3. Визначати рівень фінансової самостійності місцевих бюджетів. 3.1.4. Визначати рівень податкоспроможності адміністративно-територіальних одиниць
4. Обліково-статистичні	4.1. Здатність до здійснення обліку виконання бюджетів та складання фінансової звітності	4.1.1. Здійснювати облік операцій за доходами загального та спеціального фондів. 4.1.2. Здійснення обліку зобов'язань розпорядників бюджетних коштів за загальним та спеціальним фондами в органах Державного казначейства. 4.1.3. Здійснення платежів щодо погашення та обслуговування державного боргу. 4.1.4. Здійснення обліку операцій з управління єдиним казначейським рахунком. 4.1.5. Здійснення обліку операцій із річного заключення рахунків. 4.1.6. Підготовка звітності розпорядників коштів про використання бюджетних коштів. 4.1.7. Складання періодичної та річної звітності про виконання бюджету
5. Контрольні	5.1. Здатність до здійснення контролю за виконанням бюджету	5.1.1. Застосування різноманітних методів проведення бюджетного контролю. 5.1.2. Здійснення податкового та митного контролю за надходження обов'язкових платежів. 5.1.3. Проведення контрольно-ревізійної роботи з бюджету, здійснювати податковий, митний контроль за виконанням бюджету. 5.1.4. Оформлення результатів податкових перевірок

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники спеціальності "Фінанси і кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" після вивчення навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент"

13

Компетентності фахівця	Вміння фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр"
1. Здатність збирати, обробляти, систематизувати та узагальнювати обсяг інформації про доходи та видатки бюджету, порядок його формування та виконання	1.1. Готувати та подавати необхідну економічну інформацію. 1.2. Перевіряти на коректність подану оперативну інформацію. 1.3. Проводити моніторинг нормативно-правової бази. 1.4. Вести облік доходів, видатків та кредитування бюджету. 1.5. Готувати фінансову звітність про виконання бюджету. 1.6. Формувати інформаційне забезпечення для управління бюджетними ресурсами. 1.7. Вміти використовувати комп'ютерні технології з метою пошуку необхідної інформації у частині ефективного управління бюджетом
2. Здатність вивчення та узагальнення сучасного українського та зарубіжного досвіду у питаннях бюджетного менеджменту, вивчення розробок провідних фахівців у галузі бюджету	2.1. Працювати з літературними джерелами. 2.2. Аналізувати наявні розробки та бюджетні технології з позицій їхньої обґрунтованості. 2.3. Виявляти можливі недоліки пропозицій, формувати власну точку зору з питань. 2.4. Здійснювати апробацію світового досвіду з урахуванням національних особливостей
3. Здатність до презентації результатів проведених досліджень	3.1. Презентувати результати досліджень із використанням сучасного обладнання. 3.2. Відстоювати власну позицію у ході презентацій та обговорень. 3.3. Використовувати зроблені учасниками обговорення критичні зауваження до автора для удосконалення результатів досліджень

У результаті засвоєння дисципліни студент повинен:

Знати: основи організації та управління бюджетним процесом у державі, функції та структуру органів оперативного управління бюджетом.

Вміти: здійснювати ведення обліку виконання бюджету у фінансових органах, складання бюджетної звітності, контролю за виконанням бюджету.

Володіти: теоретичними основами організації виконання дохідної та видаткової частин бюджету.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Перед початком вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи. Структура залікового кредиту дисципліни подана у табл. 7.

Таблиця 7

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:			
	лекції	практичні, семінарські заняття	самостійну роботу	поточні консультації
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Суть і структура бюджету держави. Управління бюджетним процесом				
Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту	2	2	4	1
Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління	2	4	10	1
Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом	2	4	10	1
Тема 4. Бюджетне планування	2	4	10	1
Тема 5. Виконання бюджету	2	4	10	
Разом годин за модулем 1:	10	18	44	4
Змістовий модуль 2. Організація обліку та контролю за виконанням бюджету. Бюджет у контексті світової фінансової думки				
Тема 6. Облік виконання бюджету	2	4	10	1

1	2	3	4	5
Тема 7. Звітність про виконання бюджету	2	4	10	1
Тема 8. Контроль за виконанням бюджету	2	4	10	1
Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту	2	4	10	1
Разом годин за модулем 2:	8	16	40	4
Усього годин:	18	34	84	8

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовий модуль 1. Суть і структура бюджету держави. Управління бюджетним процесом

Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту

1.1. Суть бюджетного менеджменту. Об'єкт і суб'єкти бюджетного менеджменту.

Визначення бюджетного менеджменту. Ідеальна модель бюджетного менеджменту та чинники, що заважають її побудові в Україні. Бюджет держави як об'єкт бюджетного менеджменту. Суть і роль бюджету. Органи управління бюджетом як суб'єкти бюджетного менеджменту. Предмет бюджетного менеджменту як навчальної дисципліни.

1.2. Система управління бюджетом.

Органи управління бюджетом. Етапи та методи управлінської діяльності у бюджетному процесі. Чинники, що визначають якість бюджетного процесу.

1.3. Складові бюджетного менеджменту.

Загальна характеристика складових бюджетного менеджменту: бюджетне планування, організація виконання бюджету, облік виконання бюджету, контроль за виконанням бюджету.

Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління

2.1. Система доходів бюджету.

Економічний зміст і методи формування доходів бюджету. Класифікація доходів. Склад, структура і динаміка доходів державного та місцевих бюджетів.

2.2. Система видатків бюджету.

Економічний зміст видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Склад і динаміка видатків державного та місцевих бюджетів.

2.3. Бюджетний дефіцит.

Причини незбалансованості бюджетів. Бюджетний дефіцит і бюджетний профіцит. Види бюджетного дефіциту. Наслідки та межі бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.

Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом

3.1. Міністерство фінансів України.

Загальна характеристика Міністерства фінансів. Основні напрями діяльності, завдання, права та функції Міністерства фінансів. Організаційна структура Міністерства. Функції Міністра фінансів та його заступників. Завдання та функції департаментів, управлінь та відділів Міністерства.

3.2. Державна казначейська служба України.

Призначення та функції Державної казначейської служби. Структура органів державної казначейської служби. Основні повноваження та напрями діяльності центрального апарату та низових ланок Державної казначейської служби.

3.3. Державна фінансова інспекція України.

Завдання, права та функції Державної фінансової інспекції України. Структура органів Державної фінансової інспекції.

3.4. Міністерство доходів і зборів України.

Система органів Міністерства доходів і зборів. Функції органів Міністерства доходів і зборів різних рівнів. Права, обов'язки та відповідальність органів Міністерства доходів і зборів.

3.5. Рахункова палата.

Статус Рахункової палати, її функції та повноваження. Склад та структура Рахункової палати та порядок її діяльності.

Тема 4. Бюджетне планування

4.1. Суть, завдання та методи бюджетного планування. Нормативна база бюджетного планування.

Суть бюджетного планування, його призначення та завдання. Характеристика методів бюджетного планування: метод прямого рахунку, ба-

лансовий, нормативний, аналітичний, екстраполяції. Значення, переваги та особливості застосування програмно-цільового методу. Бюджетні програми та контроль за їх виконанням. Нормативно-правова база бюджетного планування. Сценарії розвитку економіки як основа формування проектів бюджетів.

4.2. Планування доходів і видатків бюджету.

Основні підходи до планування доходів бюджету. Основні чинники, які ускладнюють прогнозування та планування доходів бюджету, обумовлюють відхилення фактичних показників від планових. Порядок планування окремих видів доходів. Методики планування доходів. Загальні підходи до планування видатків бюджету.

4.3. Планування обсягів міжбюджетних трансфертів.

Види міжбюджетних трансфертів та загальні підходи до обчислення їх обсягів. Порядок визначення обсягу дотації вирівнювання (суми коштів, що вилучаються до Державного бюджету).

4.4. Порядок складання проектів кошторисів.

Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ.

4.5. Основи кошторисного планування.

Суть кошторисного планування. Види і структура кошторисів. Засади кошторисних розрахунків. Планування видатків за окремими статтями кошторису.

4.6. Загальні засади формування бюджетних запитів.

Сутність та складові бюджетних запитів. Обов'язкові показники загального, індивідуального та додаткового бюджетних запитів. Результативні показники бюджетних програм.

Тема 5. Виконання бюджету

5.1. Розпис Державного бюджету та його складові. Складання та внесення змін до розпису.

Поняття бюджетного розпису. Складові розпису Державного бюджету. Терміни та порядок підготовки і складання розпису Державного бюджету. Процедура складання розпису.

5.2. Бюджетна класифікація.

Суть та необхідність бюджетної класифікації. Складові бюджетної класифікації та їх загальна характеристика.

5.3. Загальна характеристика документів, що застосовуються у процесі виконання Державного бюджету.

Зміст Інструкції про складання і виконання розпису Державного бюджету України. Лімітна довідка про бюджетні асигнування, штатний розпис, кошторис бюджетної установи, план асигнувань загального фонду бюджету (за винятком надання кредитів із бюджету), план надання кредитів із загального фонду бюджету, план спеціального фонду державного бюджету (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків), план використання бюджетних коштів.

5.4. Характеристика рахунків, що відкриваються в органах Державної казначейської служби.

Склад рахунків, які відкриваються в органах Державної казначейської служби. Порядок відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України.

5.5. Виконання Державного бюджету України за доходами.

Система стягнення доходів до бюджету. Функції Державної казначейської служби та Міністерства доходів і зборів у процесі виконання дохідної частини бюджету.

5.6. Виконання Державного бюджету України за видатками.

Суть, форми та методи бюджетного фінансування. Учасники бюджетного фінансування та їхні повноваження. Стадії виконання бюджету за видатками та їхня характеристика.

5.7. Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів.

Система стягнення доходів до місцевих бюджетів. Місцеві фінансові органи, їхні завдання, повноваження та функції. Казначейська система обслуговування місцевих бюджетів. Стадії виконання бюджету за видатками на місцевому рівні та їхня характеристика.

Змістовий модуль 2. Організація обліку та контролю за виконанням бюджету. Бюджет у контексті світової фінансової думки

Тема 6. Облік виконання бюджету

6.1. Організація обліку виконання бюджету.

Суть, функції та особливості бюджетного обліку. Складові системи бухгалтерського обліку виконання бюджету. Системи та форми бюджетного обліку. Основні завдання бюджетного обліку.

6.2. План рахунків бухгалтерського обліку виконання бюджету.

Загальна характеристика Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання бюджету. Призначення основних рахунків, порядок і особливості їх застосування. Баланс виконання бюджету.

6.3. Бухгалтерський облік операцій виконання бюджету.

Бухгалтерські проведення з обліку доходів та видатків бюджету. Визначення результату виконання бюджету. Особливості здійснення бухгалтерського обліку на різних рівнях державної казначейської служби.

Тема 7. Звітність про виконання бюджету

7.1. Звітність розпорядників коштів про використання бюджетних коштів.

Склад фінансової звітності, терміни її складання і подання розпорядниками та одержувачами коштів.

7.2. Періодична звітність про виконання бюджету.

Склад місячної та квартальної фінансової звітності та її зміст. Порядок і терміни подання періодичної звітності органам законодавчої та виконавчої влади.

7.3. Річна звітність про виконання бюджету і порядок її затвердження.

Склад річної звітності про виконання бюджету. Процедура та терміни затвердження звіту про виконання бюджету.

Тема 8. Контроль за виконанням бюджету

8.1. Суть і призначення бюджетного контролю.

Фінансовий контроль, його роль та місце в бюджетному процесі. Механізм бюджетного контролю. Види, форми і методи бюджетного контролю.

8.2. Органи державного бюджетного контролю.

Характеристика органів бюджетного контролю, їх повноважень та функцій. Рахункова палата. Державна податкова адміністрація України. Державна фінансова інспекція.

8.3. Відповідальність за бюджетні правопорушення.

Порушення бюджетного законодавства. Заходи впливу та відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту

1. Бюджет у контексті світової фінансової думки.

Етимологія терміну "бюджет". Альтернативні визначення бюджету. Бюджет у контексті світової фінансової думки. Ринкове господарство і державний бюджет.

2. Сучасні технології бюджетного менеджменту.

Фінансово-управлінські технології формування бюджету. Бюджетування на нульовій основі і метод "витрати-вигоди". Бюджетне прогнозування. Оптимізація бюджетного дефіциту. Управління державним боргом.

3. Бюджетний контроль і аудит.

Організація бюджетного контролю в демократичному суспільстві. Транспарентність і контроль ефективності. Податковий контроль корпорацій. Бюджетний аудит.

4. Плани лекцій

Змістовий модуль 1. Суть і структура бюджету держави. Управління бюджетним процесом

Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту

1.1. Суть бюджетного менеджменту. Об'єкт і суб'єкти бюджетного менеджменту.

1.2. Система управління бюджетом.

1.3. Складові бюджетного менеджменту.

Література: [1; 3 – 5; 7; 9; 11; 15; 16; 42 – 44; 48; 68; 72].

Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління

2.1. Система доходів бюджету.

2.2. Система видатків бюджету.

2.3. Бюджетний дефіцит.

Література: [1; 3 – 7; 9; 11; 15; 16; 42; 43; 48; 54; 62; 72].

Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом

3.1. Міністерство фінансів України.

3.2. Державна казначейська служба України.

3.3. Державна фінансова інспекція України.

3.4. Міністерство доходів і зборів України.

3.5. Рахункова палата.

Література: [1; 3 – 5; 7; 9; 42; 43; 47; 49; 51 – 53; 55; 57; 63; 66; 67; 70; 71].

Тема 4. Бюджетне планування

4.1. Суть, завдання та методи бюджетного планування. Нормативна база бюджетного планування.

4.2. Планування доходів і видатків бюджету.

4.3. Планування обсягів міжбюджетних трансфертів.

4.4. Порядок складання проектів кошторисів.

4.5. Основи кошторисного планування.

4.6. Загальні засади формування бюджетних запитів.

Література: [1; 3 – 5; 9; 18; 22; 23; 27; 28; 31 – 33; 42; 49; 50; 61].

Тема 5. Виконання бюджету

5.1. Розпис Державного бюджету та його складові. Складання та внесення змін до розпису.

5.2. Бюджетна класифікація.

5.3. Загальна характеристика документів, що застосовуються у процесі виконання Державного бюджету.

5.4. Характеристика рахунків, що відкриваються в органах Державної казначейської служби.

5.5. Виконання Державного бюджету України за доходами.

5.6. Виконання Державного бюджету України за видатками.

5.7. Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів.

Література: [1; 3 – 5; 7; 9; 10; 25; 42; 46; 49; 50; 52; 53; 56 – 60; 65].

Змістовий модуль 2. Організація обліку та контролю за виконанням бюджету. Бюджет у контексті світової фінансової думки

Тема 6. Облік виконання бюджету

6.1. Організація обліку виконання бюджету.

6.2. План рахунків бухгалтерського обліку виконання бюджету.

6.3. Бухгалтерський облік операцій виконання бюджету.

Література: [1 – 3; 5; 8 – 10; 25; 42; 46; 49; 50; 52; 53; 56; 57 – 60; 63; 69].

Тема 7. Звітність про виконання бюджету

7.1. Звітність розпорядників коштів про використання бюджетних коштів.

7.2. Періодична звітність про виконання бюджету.

7.3. Річна звітність про виконання бюджету і порядок її затвердження.

Література: [1 – 3; 5; 9; 10; 25; 42; 45; 46; 49; 50; 52; 53; 57 – 60; 63; 64; 69].

Тема 8. Контроль за виконанням бюджету

8.1. Суть і призначення бюджетного контролю.

8.2. Органи державного бюджетного контролю.

8.3. Відповідальність за бюджетні правопорушення.

Література: [1; 3; 4; 7; 9; 30; 34; 42; 43; 48; 49; 51; 52; 55; 57; 63; 70; 71].

Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту

1. Бюджет у контексті світової фінансової думки.

2. Сучасні технології бюджетного менеджменту.

3. Бюджетний контроль і аудит.

Література: [1; 4; 9; 12 – 14; 17; 19 – 21; 24; 26 – 31; 33; 35 – 43; 53; 72].

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентом теоретичних знань, отриманих як на лекційних заняттях, так і в процесі самостійного вивчення матеріалу. У процесі проведення семінарського заняття організовується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів, а також проблемні питання, відповідь на які має бути знайдена у ході обговорення. Програмні запитання для семінарських занять подано у табл. 8.

Перелік тем семінарських занять

Тема семінарського заняття	Програмні запитання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Суть і структура бюджету держави. Управління бюджетним процесом			
Тема 1. Бюджетний менеджмент та його роль у бюджетному процесі. Вплив змін у податковому законодавстві на показники доходів бюджетів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суть бюджетного менеджменту. 2. Бюджет держави як об'єкт бюджетного менеджменту. 3. Органи управління бюджетом. 4. Чинники, що визначають якість бюджетного процесу. 5. Загальна характеристика складових бюджетного менеджменту 	1	[1; 3 – 5; 7; 9; 11; 15; 16; 42 – 44; 48; 68; 72]
Тема 2. Доходи і видатки бюджетів. Обчислення показників виконання доходів і видатків Державного та зведеного бюджетів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економічний зміст і методи формування доходів бюджету. 2. Склад, структура і динаміка доходів державного та місцевих бюджетів. 3. Економічний зміст видатків бюджету. 4. Склад і динаміка видатків державного та місцевих бюджетів. 5. Бюджетний дефіцит та джерела його фінансування 	2	[1; 3 – 7; 9; 11; 15; 16; 42; 43; 48; 54; 62; 72]
Тема 3. Повноваження, завдання і функції органів оперативного управління бюджетом	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні напрями діяльності, завдання, права та функції Міністерства фінансів. 2. Організаційна структура Міністерства фінансів. 3. Структура органів державної казначейської служби. 4. Основні повноваження та напрями діяльності центрального апарату та низових ланок Державної казначейської служби. 5. Завдання, права та функції Державної фінансової інспекції України. 6. Функції та повноваження Рахункової палати. 7. Система органів Міністерства доходів і зборів. 8. Права, обов'язки та відповідальність органів Міністерства доходів і зборів 	4	[1; 3 – 5; 7; 9; 42; 43; 47; 49; 51 – 53; 55; 57; 63; 66; 67; 70; 71]

1	2	3	4
Тема 4. Організація бюджетного планування. Планування доходів та видатків. Складання кошторисів бюджетних установ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суть бюджетного планування, його призначення та завдання. 2. Основні підходи до планування доходів бюджету. 3. Програмно-цільовий метод бюджетного планування: переваги та особливості застосування. 4. Загальні підходи до планування видатків бюджету. 5. Порядок складання, розгляду та затвердження бюджетів. 6. Основи кошторисного планування 	2	[1; 3 – 5; 9; 18; 22; 23; 27; 28; 31 – 33; 42; 49; 50; 61]
Тема 5. Організація виконання бюджету за доходами та видатками. Обчислення показників міжбюджетних трансфертів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розпис доходів і фінансування Державного бюджету. 2. Розпис асигнувань і кредитування Державного бюджету. 3. Класифікація доходів бюджету. 4. Класифікація видатків і кредитування бюджету. 5. Класифікація фінансування бюджету і боргу. 6. Система стягнення доходів до бюджету. 7. Суть, форми та методи бюджетного фінансування. 8. Стадії виконання бюджету за видатками та їхня характеристика. 9. Казначейська система касового виконання бюджету 	2	[1; 3 – 5; 7; 9; 10; 25; 42; 46; 49; 50; 52; 53; 56 – 60; 65]
Змістовий модуль 2. Організація обліку та контролю за виконанням бюджету. Бюджет у контексті світової фінансової думки			
Тема 6. Облік операцій за доходами і зобов'язаннями	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суть, функції та особливості бюджетного обліку. 2. Основні завдання бюджетного обліку. 3. Загальна характеристика Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання бюджету. 4. Призначення основних рахунків бухгалтерського обліку виконання бюджету, порядок і особливості їх застосування. 5. Бухгалтерські проведення з обліку доходів і видатків бюджету 	2	[1 – 3; 5; 8 – 10; 25; 42; 46; 49; 50; 52; 53; 56; 57 – 60; 63; 69]

1	2	3	4
Тема 7. Звітність про виконання бюджету	<ol style="list-style-type: none"> 1. Склад фінансової звітності, терміни її складання і подання розпорядниками та одержувачами коштів. 2. Склад та зміст місячної фінансової звітності. 3. Склад та зміст квартальної фінансової звітності. 4. Склад та зміст річної фінансової звітності. 5. Процедура та терміни затвердження звіту про виконання бюджету 	2	[1 – 3; 5; 9; 10; 25; 42; 45; 46; 49; 50; 52; 53; 57 – 60; 63; 64; 69]
Тема 8. Організація фінансового контролю в Україні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансовий контроль, його роль та місце в бюджетному процесі. 2. Види, форми і методи бюджетного контролю. 3. Організація податкового контролю. Документальні перевірки платників податків. 4. Контроль митних органів за сплатою митних платежів. 5. Завдання і напрями контрольно-ревізійної роботи. 6. Заходи впливу та відповідальність за порушення бюджетного законодавства 	4	[1; 3; 4; 7; 9; 30; 34; 42; 43; 48; 49; 51; 52; 55; 57; 63; 70; 71]
Тема 9. Бюджет у контексті світової фінансової думки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ринкове господарство і державний бюджет. 2. Фінансово-управлінські технології формування бюджету. 3. Оптимізація бюджетного дефіциту. Управління державним боргом. 4. Організація бюджетного контролю в демократичному суспільстві. 5. Податковий контроль корпорацій. Бюджетний аудит 	4	[1; 4; 9; 12 – 14; 17; 19 – 21; 24; 26 – 31; 33; 35 – 43; 53; 72]

6. Плани практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на формування вмінь та навичок: 1) визначення результатів виконання планових показників доходів, видатків та фінансування бюджету, обґрунтування висновків щодо напрямів покращення використання бюджетних коштів; 2) планування доходів та видатків бюджету, складання кошторисів бюджетних установ; 3) ведення обліку виконання бюджету у фінансових органах, складання бюджетної звітності, контролю за виконанням бюджету.

У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно або у малих групах (при попередньому поясненні викладача) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, ситуації чи ділові ігри. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, та підведення підсумків із виставленням відповідної оцінки залежно від результатів виконаної роботи. З метою опанування студентами усіх видів розрахунків та засвоєння норм бюджетного законодавства практичні заняття рекомендується проводити за окремо взятими темами чи, в деяких випадках, питаннями.

Таблиця 9

План тем практичних занять

Назва теми	Перелік практичної роботи (опрацьованих питань)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Суть і структура бюджету держави. Управління бюджетним процесом			
Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту	Робота в малих групах: "Вплив змін у податковому законодавстві на показники доходів бюджетів". Презентація за результатами роботи в малих групах	1	[1; 3 – 5; 7; 9; 11; 15; 16; 42 – 44; 48; 68; 72]
Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління	Кейс: Обчислення показників виконання доходів і видатків Державного та зведеного бюджетів	2	[1; 3 – 7; 9; 11; 15; 16; 42; 43; 48; 54; 62; 72]
Тема 4. Бюджетне планування	Розрахункові завдання: 1. "Планування доходів та видатків бюджету". 2. Складання кошторисів бюджетних установ	2	[1; 3 – 5; 9; 18; 22; 23; 27; 28; 31 – 33; 42; 49; 50; 61]
Тема 5. Виконання бюджету	Робота в малих групах: 1. "Обчислення показників міжбюджетних трансфертів". Презентація за результатами роботи в малих групах	2	[1; 3 – 5; 7; 9; 10; 25; 42; 46; 49; 50; 52; 53; 56 – 60; 65]
Змістовий модуль 2. Організація обліку та контролю за виконанням бюджету. Бюджет у контексті світової фінансової думки			
Тема 6. Облік виконання бюджету	Розрахункове завдання "Облік операцій за доходами і зобов'язаннями"	2	[1 – 3; 5; 8 – 10; 25; 42; 46; 49; 50; 52; 53; 56; 57 – 60; 63; 69]

1	2	3	4
Тема 7. Звітність про виконання бюджету	Розрахункові завдання: 1."Оцінка результатів виконання Державного бюджету". 2. Оцінка ефективності місцевої бюджетної політики. Робота в малих групах. Складання окремих форм бюджетної звітності. Презентація за результатами роботи в малих групах	2	[1 – 3; 5; 9; 10; 25; 42; 45; 46; 49; 50; 52; 53; 57 – 60; 63; 64; 69]

7. Самостійна робота студентів

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та зарубіжною спеціальною літературою, законодавчими та нормативними документами. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять у сфері бюджетних правовідносин.
4. Підготовка до семінарських і практичних занять, дискусій, роботи в малих групах.
5. Контрольна перевірка кожним слухачем особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.

7.1. Питання для самостійного опрацювання

Змістовий модуль 1. Суть і структура бюджету держави. Управління бюджетним процесом

Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту

- 1.1. Аналіз чинників, що впливають на рівень бюджетної централізації ВВП.
- 1.2. Правове регламентування бюджетних відносин.
- 1.3. Бюджетна політика та пріоритети.

Література: [1; 3 – 5; 7; 9; 11; 15; 16; 42 – 44; 48; 68; 72].

Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління

2.1. Непрямі податки в системі доходів державного бюджету

2.2. Світова практика міжбюджетних відносин.

2.3. Причини бюджетного дефіциту в Україні у 1992-1999 рр.

2.4. Проблеми дефіциту бюджету: зарубіжний досвід

Література: [1; 3 – 7; 9; 11; 15; 16; 42; 43; 48; 54; 62; 72].

Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом

3.1. Завдання та функції департаментів, управлінь та відділів Міністерства фінансів.

3.2. Становлення та розвиток Державного казначейства.

3.3. Становлення та розвиток Міністерства доходів і зборів України.

3.4. Становлення та розвиток Рахункової палати України.

Література: [1; 3 – 5; 7; 9; 42; 43; 47; 49; 51 – 53; 55; 57; 63; 66; 67; 70; 71].

Тема 4. Бюджетне планування

4.1. Зміст Закону України "Про Державний бюджет України".

4.2. Сценарії розвитку економіки як основа формування проектів бюджетів.

4.3. Бюджетні програми, порядок їх складання та контролю за їх виконанням.

4.4. Засади кошторисних розрахунків.

Література: [1; 3 – 5; 9; 18; 22; 23; 27; 28; 31 – 33; 42; 49; 50; 61].

Тема 5. Виконання бюджету

5.1. Податковий менеджмент.

5.2. Бюджетні трансферти: порядок їх виділення та перерахування.

5.3. Взаємні розрахунки між бюджетами.

5.4. Вилучення коштів на користь Державного бюджету.

Література: [1; 3 – 5; 7; 9; 10; 25; 42; 46; 49; 50; 52; 53; 56 – 60; 65].

Змістовий модуль 2. Організація обліку та контролю за виконанням бюджету. Бюджет у контексті світової фінансової думки

Тема 6. Облік виконання бюджету

6.1. Історичні аспекти розвитку бюджетного обліку.

6.2. Організаційно-методологічне та інформаційно-технологічне забезпечення казначейського виконання бюджету за умов роботи в режимі Єдиного казначейського рахунку.

6.3. Функції бухгалтерських служб у казначействах.

6.4. Порядок відображення в бухгалтерському обліку операцій з виконання місцевих бюджетів.

Література: [1 – 3; 5; 8 – 10; 25; 42; 46; 49; 50; 52; 53; 56; 57 – 60; 63; 69].

Тема 7. Звітність про виконання бюджету

7.1. Фінансова звітність бюджетних установ.

7.2. Наказ Державного казначейства України "Про затвердження Порядку складання місячної та квартальної фінансової звітності установами та організаціями, які отримують кошти державного або місцевих бюджетів".

7.3. Наказ Державного казначейства України "Про затвердження Порядку складання річних фінансових звітів установами та організаціями, які отримують кошти державного або місцевих бюджетів".

Література: [1 – 3; 5; 9; 10; 25; 42; 45; 46; 49; 50; 52; 53; 57 – 60; 63; 64; 69].

Тема 8. Контроль за виконанням бюджету

8.1. Непрямі методи податкового контролю.

8.2. Оформлення результатів податкових перевірок.

8.3. Оформлення і реалізація результатів ревізії.

8.4. Нецільове використання бюджетних коштів.

8.5. Зупинення операцій із бюджетними коштами.

Література: [1; 3; 4; 7; 9; 30; 34; 42; 43; 48; 49; 51; 52; 55; 57; 63; 70; 71;].

Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту

9.1. Бюджетна система Швеції.

9.2. Бюджетна система Франції.

Література: [1; 4; 9; 12 – 14; 17; 19 – 21; 24; 26 – 31; 33; 35 – 43; 53; 72].

7.2. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовий модуль 1. Суть і структура бюджету держави.

Управління бюджетним процесом

Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту

1. Що являє собою бюджетний менеджмент?
2. Визначте об'єкт та суб'єкт бюджетного менеджменту.
3. Що є предметом бюджетного менеджменту?
4. Назвіть складові системи управління бюджетом.
5. Які є органи управління бюджетом та їх основні функції?

6. Що включає в себе структура бюджетного процесу?
7. Охарактеризуйте систему чинників, які визначають рівень бюджетного планування.
8. Які методи планування показників бюджету ви знаєте?
9. Назвіть можливі варіанти збалансування бюджету.
10. Визначте складові бюджетного менеджменту та дайте їм загальну характеристику.

Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління

1. Охарактеризуйте методи формування доходів бюджету.
2. Розмежуйте поняття доходів бюджету та джерел його фінансування.
3. Назвіть принципи формування доходів бюджету.
4. Дайте характеристику складу і структури доходів Державного бюджету України.
5. Назвіть та охарактеризуйте ознаки, за якими здійснюється класифікація бюджетних видатків.
6. Назвіть склад видатків державного бюджету.
7. Дайте характеристику структури видатків зведеного і Державного бюджетів України.
8. Якими показниками визначається стан бюджету? Який з них є найбільш доцільним та обґрунтованим?
9. Назвіть причини виникнення та можливі наслідки бюджетного дефіциту.
10. Охарактеризуйте види бюджетного дефіциту та можливі джерела його покриття.

Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом

1. Визначте основні напрямки діяльності Міністерства фінансів України.
2. Перелічіть завдання та функції Міністерства фінансів.
3. Охарактеризуйте структуру органів Міністерства фінансів України.
4. Розмежуйте права, повноваження та функції кожної зі складових ланок Міністерства фінансів.
5. Які функції виконує Міністр фінансів України та його заступники?
6. Якою була необхідність створення Державної казначейської служби України?
7. Які функції та завдання покладено на Державну казначейську службу України?
8. Якою є структура органів Державної казначейської служби?

9. Розмежуйте завдання та повноваження кожної зі складових ланок Державної казначейської служби.

10. Охарактеризуйте структуру органів Міністерства доходів і зборів.

11. Які основні завдання покладаються на Міністерство доходів і зборів?

12. Визначте основні завдання контрольно-ревізійної роботи з бюджету.

13. Охарактеризуйте завдання, функції та повноваження Рахункової палати.

14. Визначте повноваження органів Державної фінансової інспекції України.

Тема 4. Бюджетне планування

1. У чому полягає суть бюджетного планування?

2. Назвіть основні завдання бюджетного планування.

3. Охарактеризуйте основні методи, що використовуються при здійсненні бюджетного планування.

4. У чому полягає суть програмно-цільового методу бюджетного планування та які він має переваги порівняно з іншими методами?

5. З яких етапів складається процес формування бюджетів?

6. Яким чином здійснюється планування доходів бюджету?

7. Який порядок планування витрат бюджету?

8. Які є групи видатків бюджетних установ та який їх склад?

9. Що таке бюджетні призначення та бюджетні асигнування?

10. Наведіть приклади планування видатків за окремими статтями (підстаттями видатків, елементами) кошторису.

Тема 5. Виконання бюджету

1. У чому полягає виконання бюджету?

2. Визначте суть та необхідність складання бюджетного розпису доходів і видатків?

3. Охарактеризуйте складові бюджетної класифікації.

4. Яким чином побудована система стягнення доходів бюджету в Україні?

5. Назвіть органи, що забезпечують виконання дохідної частини бюджету, та опишіть механізм їх взаємодії.

6. Дайте визначення та опишіть процедуру здійснення бюджетного фінансування.

7. Хто такі розпорядники бюджетних коштів і як вони поділяються відповідно до обсягів наданих їм прав, обов'язків та відповідальності?

8. Назвіть і охарактеризуйте форми бюджетного фінансування.
9. Що розуміють під касовим виконанням бюджету?
10. Чим обумовлений перехід на казначейську систему виконання бюджету?

Змістовий модуль 2. Організація обліку та контролю за виконанням бюджету. Бюджет у контексті світової фінансової думки

Тема 6. Облік виконання бюджету

1. На кого покладаються функції обліку виконання державного і місцевого бюджетів?
2. Дайте характеристику форм та систем бюджетного обліку.
3. Охарактеризуйте план рахунків обліку виконання бюджету.
4. Опишіть порядок обліку ресурсів і доходів бюджету.
5. Охарактеризуйте операції в процесі виконання бюджету за доходами.
6. Яким чином здійснюється виділення бюджетних асигнувань?
7. Опишіть порядок обліку асигнувань і видатків бюджету.
8. Як проводяться операції з управління єдиним казначейським рахунком?
9. Назвіть операції, пов'язані з державним боргом та опишіть порядок їх обліку.
10. Як відбувається облік операцій із річного заключення рахунків?

Тема 7. Звітність про виконання бюджету

1. Назвіть види бюджетної звітності.
2. Назвіть склад та охарактеризуйте порядок і терміни подання звітності розпорядників коштів, які фінансуються з державного бюджету.
3. Назвіть склад та охарактеризуйте порядок і терміни подання звітності розпорядників коштів, які фінансуються з місцевих бюджетів.
4. Визначте та охарактеризуйте склад періодичної звітності про виконання Державного бюджету України.
5. Визначте та охарактеризуйте склад періодичної звітності про виконання місцевих бюджетів.
6. Дайте загальну характеристику річної звітності про виконання державного бюджету.
7. Ким готується, куди та в які терміни подається звітність про виконання державного бюджету?
8. Дайте загальну характеристику річної звітності про виконання місцевих бюджетів.

9. Ким готується, куди та в які терміни подається звітність про виконання місцевих бюджетів?

10. Опишіть процедуру розгляду та прийняття рішення щодо затвердження річного звіту про виконання закону України про Державний бюджет України.

Тема 8. Контроль за виконанням бюджету

1. Що являє собою бюджетний контроль та у чому полягає необхідність його здійснення?

2. Назвіть і охарактеризуйте види бюджетного контролю.

3. Визначте форми та методи бюджетного контролю.

4. Яким чином організований облік податкових надходжень до бюджету?

5. Які види відповідальності передбачені за порушення податкового законодавства?

6. Назвіть об'єкти перевірки Рахунковою палатою.

7. Які питання досліджуються під час проведення ревізії бюджету?

8. Охарактеризуйте заходи впливу та відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

9. У чому полягає взаємодія органів Державної казначейської служби з Міністерством доходів і зборів у процесі виконання бюджетів за доходами?

10. Як здійснюють звірку доходів між митними органами та органами Державної казначейської служби?

Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту

1. Розкрийте основні погляди представників західної науки на бюджет і бюджетні відносини.

2. Сформулюйте поняття, розкрийте суспільно-економічне значення, назвіть типи бюджетного федералізму.

3. У чому полягає економічний зміст "бюрократичної ренти"?

4. Розкрийте необхідність запровадження бюджетування та дайте його визначення.

5. Поясніть особливості бюджетування за процедурами програмно-цільового менеджменту.

6. Розкрийте значення методів "витрати-вигоди", "вартісного ефекту" та "ефективності витрат" у сучасному бюджетному менеджменті.

7. Дайте оцінку явищу бюджетного дефіциту та охарактеризуйте основні шляхи його оптимізації.

8. Охарактеризуйте сучасні методи контролю та управління державним боргом.

9. У чому полягає функціональне призначення бюджетного контролю і аудиту?

10. Розкрийте зміст і призначення контролю ефективності.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання самостійних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота за *теоретичною частиною* дисципліни проводиться у вигляді:

- індивідуальних консультацій ("запитання – відповідь" щодо проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

- групових консультацій (розгляд типових прикладів, випадки впровадження та використання різних методів і методик).

- Індивідуально-консультативна робота за *практичною частиною* дисципліни проводиться у вигляді:

- індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань, щодо яких виникли запитання);

- групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, які потребують колективного обговорення).

- Індивідуально-консультативна робота *для комплексної оцінки* засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

- індивідуального захисту самостійних завдань;

- підготовки есе для виступу на семінарах.

9. Методики активізації процесу навчання

Для активізації навчального процесу при викладанні дисципліни "Бюджетний менеджмент" передбачене застосування сучасних навчальних технологій – проблемних лекцій, роботи в малих групах, семінарів-дискусій, кейс-методу (табл.10).

Перелік методик активізації процесу навчання студентів

Методики активізації	Перелік та вид занять, де використовується методика
1	2
<p>Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливість для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування</p>	<p>Тема 1. Вплив змін у податковому законодавстві на показники доходів бюджетів. Тема 5. Обчислення показників міжбюджетних трансфертів. Тема 7. Складання окремих форм бюджетної звітності</p>
<p>Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома–трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення у підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів із роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу з виділенням головних висновків щодо питань, які розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор ставить запитання, які спонукають студентів шукати розв'язання проблемної ситуації</p>	<p>Тема 1. Бюджет у фінансовому механізмі держави</p>
<p>Міні–лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу і характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження</p>	<p>Тема 5. Міні лекція: Бюджетна класифікація</p>
<p>Семінари–дискусії передбачають обмін думками учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів</p>	<p>Застосовується для обговорення питань семінарських занять за лекційним матеріалом і матеріалом, який винесено на самостійне вивчення</p>
<p>Кейс–метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – метод, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу</p>	<p>Тема 2. Кейс. Обчислення показників виконання доходів видатків Державного та зведеного бюджетів</p>
<p>Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань за досить обмежений час. Суть полягає у тому, щоб висловити найбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити, здійснити їх аналіз та вибрати найбільш прийнятні</p>	<p>Застосовується при роботі студентів в малій групі за темою 1 при розрахунках впливу змін у податковому законодавстві на показники доходів бюджетів</p>

1	2
Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг	Застосовується для захисту робіт студентів результатів роботи в малих групах за темами 1, 5, 7

10. Система поточного та модульного контролю знань студентів

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів, що відповідає сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій України з дисципліни "Бюджетний менеджмент" включає поточний та модульний контроль результатів навчання. Оцінювання студентів відбувається за накопичувальною системою, максимальна оцінка за результатами опанування дисципліни становить 100 балів.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, та семінарських занять. Модульний контроль проводиться у формі модульної контрольної роботи за відповідний змістовий модуль.

Види та форми поточного контролю та оцінювання результатів опанування навчальної дисципліни наведені в табл. 11.

Таблиця 11

Види та форми поточного контролю та оцінювання набутих студентами знань

Види фронтального та групового контролю	Умовне позначення	Види навчальної діяльності та форми контролю
Усна перевірка на лекції	Тф1	Усне опитування, бліц-опитування
Контрольна робота (теоретична) на лекції	Тф2	Письмова контрольна робота на перевірку засвоєння знань: вхідна, оперативна, тематична, модульна, тестова перевірка
Усна перевірка на практичному (семінарському) занятті	Тф3	Усне опитування, бліц-опитування, захист робіт, колоквиум
Контрольна робота (практична) на практичному занятті	Пф2	Письмова контрольна робота на сформованість умінь, навичок та їх застосування у типових і нетипових ситуаціях: вхідна, оперативна, тематична, модульна, тестова перевірка; диктант, колоквиум
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Пф5	Підготовка, виконання, захист

Розподіл балів, що надаються студентам за виконання відповідних видів робіт, наведено у табл. 12.

Таблиця 12

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Змістовий модуль	Поточний контроль			Колоквіум (модульна контрольна робота)	Сума балів
	Контрольний захід	Кількість ко- нтрольних заходів	Максимальна кількість балів за один захід		
1. Суть і структура бюджету держави. Управління бюджетним процесом	ТФ 1	1	6		6
	ТФ 2	1	6		6
	ТФ 3	1	6		6
	ПФ 2	2	9		18
				15	15
Разом балів за 1 модуль					51
2. Організація обліку та контролю за виконанням бюджету. Бюджет у контексті світової фінансової думки	ТФ 1	1	6		6
	ПФ 2	2	9		18
	ПФ 5	1	10		10
				15	15
Разом балів за 2 модуль					49
Всього балів за дисципліною					100

При оцінюванні знань студентів до уваги беруться такі чинники:

1) розуміння, засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) засвоєння матеріалу дисципліни;

3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії.

5) наявність логіки, структурованості, науковості стилю викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, узагальнювати інформацію.

Модульний контроль проводиться у письмовій формі після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані практичні (семінарські) завдання в межах кожного з модулів. Таким чином, модульний контроль 1 проводиться після вивчення тем 1 – 5 (змістовий модуль 1), модульний контроль 2 – після вивчення тем 6 – 9 (змістовий модуль 2).

Модульна контрольна робота проводиться у формі письмової роботи (колоквіуму), до якої включено 3 задачі. Приклад такої роботи подано далі.

Зразок модульної контрольної роботи

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний економічний університет
Навчальна дисципліна "Бюджетний менеджмент"

Задача 1 (максимальна оцінка за задачу 5 балів).

У штаті будинку культури передбачено три посади:

директор – 1;

методист – 2;

опалювач – 1.

Посадові оклади визначені на рівні 1 500,00 грн у директора, 1 200,00 грн – у методиста, 1 100,00 грн – у опалювача.

Кубатура будівлі за зовнішнім обміром – 475 м³. Інші витрати будинку культури: придбання предметів постачання і матеріалів – 6 300,00 грн; придбання предметів та обладнання довгострокового користування – 7 600,00 грн; сплата водопостачання і водовідведення – 3 160,00 грн, оплата електроенергії – 2 190,00 грн. Норма витрат палива 2,96 грн на місяць на 1 м³ будівлі за місяць з розрахунку тривалості опалювального сезону 7,5 міс. Скласти кошторис видатків установи.

Задача 2 (максимальна оцінка за задачу 5 балів).

Бюджетна установа Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" додатково планує в штатному розписі на 2013 рік такі посади (табл. 13).

Таблиця 13

Вихідні дані до розв'язання задачі

Посада, вчений ступінь	Кількість	кандидати наук
Доцент, доцент	2	2
Доцент	1	1
Викладач	4	1

Визначити видатки на оплату праці додаткового контингенту викладачів.
Довідково: педагогічний стаж усіх працівників складає від 5 до 9 років.

Задача 3 (максимальна оцінка за задачу 5 балів).

На підставі наведених у табл. 14 даних, розрахувати планові обсяги надходжень із податку на доходи фізичних осіб до зведеного бюджету.

Таблиця 14

Вихідні дані до розв'язання задачі

№ п/п	Показники	Прогноз, млн грн
1	Витрати на оплату праці (ФОП + лікарняні, що виплачуються за рахунок фондів соцстраху + винагорода за цивільно-правовими договорами)	420 500
2	Сума фонду оплати праці військовослужбовців, шахтарів і відрахувань до Пенсійного фонду та фондів соціального страхування	42 786
3	База оподаткування без утримань ЄСВ (розрахувати)	
4	Сума податку на доходи фізичних осіб (розрахувати)	
5	Сума податку на доходи фізичних осіб із податкової соціальної пільги, всього:	5 210
6	Сума податку без соціальної пільги (розрахувати)	
7	Сума податку, що підлягає поверненню платнику у зв'язку з нарахуванням податкової знижки	198
8	Сума податку на доходи фізичних осіб з урахуванням втрат від застосування податкової знижки (розрахувати)	
9	Надходження податку на доходи фізичних осіб від додаткового доходу	5 229
10	Сума податку на доходи фізичних осіб військовослужбовців, шахтарів-працівників	3 284
11	Сума податку на доходи фізичних осіб за ставкою 17 %	475
12	Всього до зведеного бюджету (розрахувати)	

Кожне завдання залікової роботи оцінюється окремо, критерії оцінювання подані в табл. 15.

Таблиця 15

Критерії оцінювання завдання з дисципліни Бюджетний менеджмент

Критерії оцінювання	Бали
1	2
Задача не розв'язана, труднощі розв'язання задачі на елементарному рівні	0,5
Визначено алгоритм розв'язання задачі, наведено формули, необхідні для здійснення розрахунків	1
Визначено алгоритм розв'язання задачі, наведено формули та пояснення до них	1,5

1	2
Визначено алгоритм розв'язання задачі, наведено формули та пояснення до них, виконані найпростіші розрахунки	2
Визначено алгоритм розв'язання задачі, наведено формули та пояснення до них, виконана більша частина розрахунків з наявністю істотних помилок	2,5
Визначено алгоритм розв'язання задачі, наведено формули та пояснення до них, виконано всі чи майже всі розрахунки з наявністю істотних помилок	3
Визначено алгоритм розв'язання задачі, наведено формули та пояснення до них, виконано всі чи майже всі розрахунки з наявністю незначної кількості помилок	3,5
Визначено алгоритм розв'язання задачі, наведено формули та пояснення до них, виконано всі розрахунки без помилок. Висновок не поданий	4
Визначено алгоритм розв'язання задачі, наведено формули та пояснення до них, виконано всі розрахунки без помилок. Висновок поданий, проте містить концептуальні помилки і є недостатньо аргументованим	4,5
Визначено алгоритм розв'язання задачі, наведено формули та пояснення до них, виконано всі розрахунки без помилок. Висновок поданий і є достатньо аргументованим, містить посилання на нормативні документи, праці вітчизняних та зарубіжних учених	5

Загальна оцінка залікової роботи визначається як сума балів за трьома завданнями.

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 16).

Таблиця 16

Переведення показників успішності знань студентів ХНЕУ в систему оцінювання за шкалою ECTS

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою та шкалою Університету	ECTS-рейтинг
90 – 100	Відмінно	A
82 – 89	Добре	B
74 – 81		C
64 – 73	Задовільно	D
60 – 63		E
1 – 59	Незадовільно	FX

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Бюджетний менеджмент : підручник / В. Федоров, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.; за заг. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – 864 с.
2. Желюк Л. О. Бухгалтерський облік виконання бюджетів / Л. О. Желюк, Ю. М. Іванечко, М. Р. Лучко. – Тернопіль : Вид. "Економічна думка", 2006. – 306 с.
3. Клець Л. Є. Бюджетний менеджмент : навч. посібник / Л. Є. Клець. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 640 с.
4. Кондусова Л. Ф. Бюджетний менеджмент : навч. посібник / Л. Ф. Кондусова, В. І. Грачов, І. П. Отенко. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 248 с.
5. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / колектив авторів [загальна редакція Ф. Ярошенка]. – К. : Зовнішня торгівля; УДУФМТ, 2010. – 592 с.
6. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн : навч. посібн. – К. : Знання-Прес, 2002. – 495 с.
7. Сафонова Л. Д. Бюджетний менеджмент : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К. : КНЕУ. – 2001. – 186 с.
8. Свірко С. В. Облік виконання бюджету : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. (для студентів магістерської програми "Облік і аудит"). – К. : КНЕУ, 2004. – 290 с.
9. Управління державним бюджетом України : підручник / колектив авторів [загальна редакція М. Я. Азарова]. – К. : Міністерство фінансів України, 2010. – 816 с.
10. Юрій С. І. Казначейська система: Підручник / С. І. Юрій, В. І. Стоян, М. Й. Мац. – Тернопіль : Вид. "Карт-бланш", 2004. – 394 с.

11.2. Додаткова

11. Алексєєв І. В. Бюджетна система: навч. посібн. / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, А. М. Чушак-Голобородько. – К. : Хай-Тек Прес, 2007. – 376 с.
12. Башко В. Й. Оцінка валютних ризиків та вартості зовнішніх державних запозичень в Україні / В. Й. Башко // Фінанси України. – 2012. – № 9. – С. 94–104.
13. Богдан Т. П. Боргова політика держави в умовах глобальної нестабільності / Т. П. Богдан // Економіка України. – 2013. – № 2. – С. 4–17.

14. Богдан Т. П. Стабілізаційна бюджетно-податкова політика та особливості її застосування в Україні / Т. П. Богдан, І. В. Богдан // Фінанси України. – 2012. – № 7. – С. 3–16.
15. Бюджетна система : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Опарін, В. І., Малько, С. Я. Кондратюк та ін. – К. : КНЕУ, 2002. – 336 с.
16. Василик О. Д. Бюджетна система України : підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навч. літ., 2004. – 544 с.
17. Вахненко Т. П. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи / Т. П. Вахненко // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 14–28.
18. Занотацька Т. Г. Середньострокове прогнозування бюджетних видатків: зарубіжний досвід / Т. Г. Занотацька, О. А. Шиманська // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 66–77.
19. Козюк В. В. Оптимальний рівень боргового навантаження: глобальні макрофінансові зрушення та швидкоплинні очікування / В. В. Козюк // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 78–93.
20. Кудряшов В. П. Стійкість державних фінансів / В. П. Кудряшов // Економіка України. – 2012. – № 10. – С. 54–67.
21. Кучер Г. В. Ефективність системи управління державним боргом в Україні / Г. В. Кучер // Фінанси України. – 2012. – № 6. – С. 44–57.
22. Лозицький В. П. Концептуальні засади запровадження середньострокового бюджетного планування в Україні / В. П. Лозицький, О. В. Гаєвська // Фінанси України. – 2012. – № 9. – С. 37–42.
23. Лондар С. Л. Середньострокове прогнозування доходів бюджету: надходження податку на прибуток підприємств / С. Л. Лондар, Л. О. Мельникова // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 28–40.
24. Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І. О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 3–12.
25. Лучка А. В. Бюджетний процес на місцевому рівні: навчально-методичний комплекс для студентів вищих економічних навчальних закладів / А. В. Лучка, Б. С. Малиняк. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – 164 с.
26. Лютий І. О. Теоретико-методологічні засади бюджетної політики держави / І. О. Лютий // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 13–19.
27. Мазур В. Л. Нереалізовані можливості наповнення бюджету України / В. Л. Мазур, М. В. Тимошенко // Економіка України. – 2012. – № 11. – С. 38–47.

28. Маркович Г. Б. Пріоритетні напрями вдосконалення методологічних засад щодо запровадження програмно-цільового методу на місцевому рівні / Г. Б. Маркович // *Фінанси України*. – 2012. – № 9. – С. 43–53.
29. Мельник В. Сучасна податкова політика у країнах ЄС-15 / В. Мельник, Т. Кошук // *Економіка України*. – 2012. – № 6. – С. 73–85.
30. Мярковський А. І. Бюджетний кодекс України в контексті бюджетної реформи / А. І. Мярковський // *Фінанси України*. – 2009. – № 8. – С. 3–18.
31. Огонь Ц. Г. Програмно-цільовий метод та ефективність бюджетних програм / Ц. Г. Огонь // *Фінанси України*. – 2009. – № 7. – С. 20–29.
32. Плєскач В. Л. Середньострокове прогнозування доходів державного бюджету України з допомогою методу експоненціального згладжування / В. Л. Плєскач, І. Я. Івасюк // *Фінанси України*. – 2012. – № 1. – С. 58–66.
33. Радіонов Ю. Причини і наслідки неефективного використання міжбюджетних трансфертів / Ю. Радіонов // *Економіка України*. – 2012. – № 3. – С. 59–69.
34. Радіонов Ю. Д. Основні види та суть бюджетних порушень / Ю. Д. Радіонов // *Економіка України*. – 2012. – № 8. – С. 55–63.
35. Рибак С. О. Бюджетна стратегія в контексті структурних реформ / С. О. Рибак // *Фінанси України*. – 2010. – № 12. – С. 32–43.
36. Стефанюк І. Б. Оцінка управління бюджетними коштами у світлі вимог нового Бюджетного кодексу / І. Б. Стефанюк // *Фінанси України*. – 2010. – № 11. – С. 31–35.
37. Флейчук М. Вплив зовнішніх запозичень на соціально-економічний розвиток посттрансформаційних країн / М. Флейчук, Р. Андрусів // *Економіка України*. – 2012. – № 1. – С. 16–26.
38. Чугунов І.Я. Бюджетна система в інституційному середовищі суспільства / І. Я. Чугунов, Л. В. Лисяк // *Фінанси України*. – 2009. – № 11. – С. 3–11.
39. Шевчук В. О. Вплив бюджету на макроекономічні показники України / В. О. Шевчук, Р. І. Копич // *Фінанси України*. – 2010. – № 3. – С. 3–12.
40. Шемаєва Л. Г. Оцінка рівня фінансової безпеки сектору державних фінансів України / Л. Г. Шемаєва // *Фінанси України*. – 2012. – № 1. – С. 116–122.
41. Юшко С. В. Організація міжбюджетних відносин в Україні: стан, проблеми і перспективи / С. В. Юшко // *Фінанси України*. – 2009. – № 1. – С. 86–97.

11.3. Ресурси мережі Інтернет

42. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.

43. Комп'ютерна правова бібліотека "Ліга" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://liga.net>.

44. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

45. Інструкція про складання Державною казначейською службою України звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя від 13.02.2012 № 53 затверджена Наказом Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/shodo-organizaciyi-roboti-derzhavnoyi-kaznacheiskoyi-sluzhbi-doc90941.html>.

46. Інструкція про складання і виконання розпису Державного бюджету України затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 28.01.2002 р. № 57 (в редакції наказу Міністерства фінансів України від 14.06.2004 р. № 386) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>.

47. Митний кодекс України: Закон України від 11 липня 2002 року № 92-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

48. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.

49. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua>.

50. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

51. Офіційний веб-сайт Державної фінансової інспекції України. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua>.

52. Офіційний веб-сайт Міністерства доходів і зборів України. – Режим доступу: <http://minrd.gov.ua>.

53. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

54. Офіційний веб-сайт Національного банку України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

55. Офіційний веб-сайт Рахункової палати України. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua>.

56. План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів затверджений наказом Державного казначейства України від 28 листопада 2000 р. № 119 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.

57. Податковий кодекс України: Закон України від 2.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

58. Порядок відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України затверджений наказом Міністерства фінансів України від 22 червня 2012 р. № 758 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1206-12>.

59. Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 р. № 1407 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13>.

60. Порядок казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 29.01.2013 р. № 43 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0291-13>.

61. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.

62. Про Державний бюджет України Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.

63. Про Державну казначейську службу України: Положення затверджене Указом Президента України від 13.04.2011 р. № 460/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>.

64. Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів: Наказ Міністерства фінансів України від 24.01.2012 N 44 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>.

65. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 р. N 228 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.

66. Про Міністерство доходів і зборів України: Указ Президента України від 18.03.2013 р. № 141/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141/2013/print1360142659572425>.

67. Про Міністерство фінансів України: Положення затверджене Указом Президента України від 8 квітня 2011 року № 446/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>.

68. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

69. Про організацію бухгалтерського обліку і звітності виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державного казначейства України: Положення затверджене наказом Державного казначейства України від 28 листопада 2000 р. N 119 (із змінами, внесеними наказом Державного казначейства України від 5 жовтня 2004 р. N 171) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.

70. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.

71. Про Рахункову палату: Закон України від 11.07.1996 р. № 315/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/315/96-ВР>.

72. Сайт законодавства України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	5
2. Тематичний план навчальної дисципліни	14
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	15
4. Плани лекцій	20
5. Плани семінарських занять	22
6. Плани практичних занять	25
7. Самостійна робота студентів	27
7.1. Питання для самостійного опрацювання	27
7.2. Контрольні запитання для самодіагностики	29
8. Індивідуально-консультативна робота	34
9. Методики активізації процесу навчання	34
10. Система поточного та модульного контролю знань студентів	36
11. Рекомендована література	41
11.1. Основна	41
11.2. Додаткова	41
11.3. Ресурси мережі Інтернет	44

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ"
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси і кредит"
усіх форм навчання**

Укладач **Юшко Сергій Васильович**

Відповідальний за випуск **Журавльова І. В.**

Редактор **Хижняк Т. М.**

Коректор **Бриль В. О.**

План 2013 р. Поз. № 232.

Підп. до друку Формат 60 x 90 1/16. Папір MultiCory. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 3,0. Обл.-вид. арк. 3,75. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.